

Vzgojna in prevzgojna sredstva pri skupinskem družinskem zdravljenju alkoholikov ob delu

UDK 362.193:178:36.058.75:37

IZVLEČEK – Avtor izhaja iz dejstva, da sta reševanje velikih človeških stisk in prevzgoja odraslih ljudi, ki zahajajo v te stiske, po težavnosti mejni situaciji človeških zmožnosti. Uspešno se je da lotiti le ob solidarni naklonjenosti drugih in ob velikem naporu pri ustreznih dejavnostih. Iz tega izhodišča na kratko analizira 27 dejavnosti – vzgojnih in prevzgojnih sredstev – ki jih uporablja za reševanje stiske in prevzgojo alkoholičnih družin skupinsko družinsko zdravljenje alkoholikov ob delu. Na koncu ugotovi, da so vse te dejavnosti po Watzlawicku paradokсне rešitve druge stopnje.

EDUCATIONAL AND RE-EDUCATIONAL ACTIVITIES USED IN GROUP FAMILY TREATMENT OF EMPLOYED ALCOHOLICS. The author points out that re-education and assistance given to adults in distress are highly demanding tasks requiring utmost efforts of a therapist. One cannot carry them out successfully unless stimulated and helped by a positive attitude and willingness to co-operate of the environment. The author presents briefly 27 educational and re-educational activities used in group family treatment of employed alcoholics. The author concludes that, according to Watzlawick, these activities represent paradoxical solutions of second degree.

Vloga vzgojnih in prevzgojnih sredstev pri skupinski družinski terapiji alkoholikov

Skozi vso zgodovino človeške kulture lahko sledimo napore, uspehe in ne-uspehe človeštva pri reševanju velikih človeških težav in stisk ter pri poizkusih prevzgoje odraslih ljudi. Oboje sta mejni situaciji človeških možnosti.

Če človek pride v skrajno težavo ali notranjo stisko, ga le-ta pogosto stre; še manj pa je možnosti za rešitev, če v taki skrajni težavi ali notranji stiski ni le posameznik, ampak vsa njegova primarna skupina, v kateri živi, to je družina. Prav gotovo pa velja, da iz težave in stiske človek oziroma družina ne more taka, kot je bila, preden je vanjo zašla: ali jo ugonobi, da bolj ali manj hitro propada ali pa stisko premaga s silnim naporom in pride iz nje veliko zrelejša, kot je bila prej.

Podobno je pri prevzgoji odraslih ljudi. Nekje ob začetku polnoletnosti je človek izoblikovana in dograjena osebnost, ne glede na to, kako nezrel je ostal in kako zverženo ali napačno je bil vzgojen. Od rojstva do odraslosti oblikujejo človeka normalni vzgojni vplivi. Odrasel pa ne le, da se ne pusti spreminjati drugim; tudi če se sam želi, je »gmota njegovega značaja« že tako otrdela in ukalupljena, da je z vsakdanjimi sredstvi v danih okoliščinah nemogoče doseči večje značajске spremembe.

Sodobne terapevtske skupine so zbrale vse izkušnje iz zgodovine človeške kulture in sodobne znanstvene ugotovitve za reševanje velikih človeških težav in stisk ter za prevzgojo odraslih ljudi. To lahko strnemo v naslednje predpostavke:

1. Reševanje najtežjih človeških težav in stisk ter prevzgoja odraslih ljudi sta mogoči samo z ljudmi in ob ljudeh, ki so se sposobni vživeti v drugega, ki imajo

lastne izkušnje o tem in ki so pripravljene tovariško in razumevajoče skupaj prehoditi naporno pot z dobrohotno pomočjo in zahtevno iskrenostjo. To je dobra terapevtska skupina.

2. Program in razvoj te skupine mora voditi in usmerjati človek, ki je več skupinskega dela in določene terapije, osebno pa kolikor toliko zrel in uravnotežen.

3. Rešitev stisk in težav ter spremembe vedenja in odnosov se ne da doseči s kako direktno in ekskluzivno metodo, ampak samo s številnimi raznovrstnimi dejavnostmi, ki potem posredno rešujejo težavo in prevzajajo, če se jih oprimemo disciplinirano in osveščeno. Čim bolj so te dejavnosti vzete iz realnega vsakdanjega življenja ljudi, tem bolj so prikladne za reševanje težav in vsakdanjega življenja in za urejanje človeških odnosov. S pedagoškim oziroma andragoškim izrazoslovjem pravimo tem dejavnostim **vzgojna in prevzgojna sredstva**, kar pa v našem primeru tudi zelo ustreza, saj gre v bistvu predvsem za pedagoško in andragoško poseganje.

Alkoholizem v družini je ena od takih skrajnih notranjih stisk in zunanjih težav posameznih družinskih članov in družinske skupnosti kot celote. Prav tako so alkoholiki in drugi družinski člani ob njem značajsko zverženi in nezreli, da v terapevtskem procesu poleg rešitve težav potrebujejo temeljito prevzgojo osebnosti in urejanje medsebojnih odnosov. Skupinsko družinsko terapijo alkoholikov lahko primerjamo rešilnemu čolnu, ki naj bi bolno alkoholikovo družino pripeljal iz zastrupljenega brega prek široke in brzicaste reke na zdravo obalo, med to vožnjo pa naj bi jih ozdravil boleznin in imuniziral za življenje na zdravem bregu. Za ta nevarni prevoz čez reko, zdravljenje in imunizacijo so torej potrebna dobra vesla, krmilo in zdravila. Vse to pa so vzgojna in prevzgojna sredstva.

Osnovno pravilo je: **v terapevtski skupini mora biti toliko in takšnih vzgojnih sredstev, da korigirajo vse zverženosti in pomanjkljivosti pri osebnostih alkoholika in njegovih družinskih članov ter njihove medsebojne odnose, ob tem pa zagotovijo trajno rast v smeri zdravega življenja in skladnih medsebojnih odnosov.** Po tem pravilu bi se moral ravnati vsak terapevt, ki si ustvarja in izbira program za skupinsko družinsko terapijo.

Osnovne stiske, težave, zverženosti in pomanjkljivosti pri alkoholiku in njegovih družinskih članih so:

- alkoholna odvisnost in morebiti še druge škodljive odvisnosti,
- nezrel značaj, skrajno razvita osebna in odnosna obramba na račun drugih, neosveščenost,
- pomanjkanje samozavesti, nemoč, šibka volja in nediscipliniranost,
- duševne napetosti in škodljiva stresoidna energija,
- telesna in zdravstvena zanemarjenost,
- nakopičena krivda in sram,
- doživljajska otopelost, zagrenjenost in črnogledost,
- neskladni zakonski in družinski odnosi, brez prave komunikacije, polni zamotanih iger in koluzije,
- zaostalost za vrstniki na vseh področjih, zaostalost za povprečno družino,
- osamljenost in zaprtost v svoj krog težav brez pravih prijateljev.

Za vzgojna in prevzgojna sredstva v vsaki terapevtski skupini alkoholičnih družin, pa najsi je začetna terapija ali rehabilitacija v KZA*, je torej treba izbirati take dejavnosti, da bodo protiutež in zdravilo za vse te zverženosti in težave.

Vzgojna in prevzgojna sredstva pri Rugljevem skupinskem družinskem zdravljenju alkoholikov ob delu

Kot primer za prikaz in analizo vzgojnih in prevzgojnih sredstev pri skupinski družinski terapiji alkoholikov bomo vzeli program, kakršen je v Ambulanti za alkoholizem in druge odvisnosti v Ljubljani, na Bohoričevi 4. Za ta program je značilno, da je zelo obširen, zahteven in izdelan. Iz njega se vidi, da **pri skupinski družinski terapiji v resnici skorajda ne gre za nikakršno zdravljenje, ampak za vzgojo in prevzgojo ter za urejanje odnosov.**

Vzgojna in prevzgojna sredstva tega terapevtskega programa so zbrana v **Indeksu šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose.** Člani skupin torej niso »zdravljenci« in »pacienti« (patiens pomeni tisti, ki trpi in potrpežljivo čaka na pomoč od nekod zunaj!), ampak študentje šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose, ki se sami in skupno s silnimi naporji trudijo, da absolvirajo čimveč obveznih in izbirnih »predmetov« te šole – t. j. vzgojnih in prevzgojnih dejavnosti – in si jih (sami) vpišejo v svoj indeks kot formalni zunanji dokaz napora in uspeha. Tako je celo Indeks sam dobro vzgojno sredstvo, ki spontano spodbuja k izvajanju programa in uči samostojne odgovornosti.

Kolikor je alkoholizem bolezen, ima zdravnik za pacienta svoj popis bolezni. To je njegov (tajni) dokument, ki nakazuje enosmerni odnos med zdravnikom in pacientom. Pri urejanju alkoholika in njegove družine pa gre skoraj izključno za zorenje osebnosti in urejanje medsebojnih odnosov – torej dva tipična odnosna problema, ki ju je pa mogoče reševati samo z obojestranskim odnosom. Enostranski odnos je namreč po pravilu slab odnos, dobrih odnosov se pa ne dá učiti s slabim odnosom. Indeks je torej resnični in simbolični dokaz, da je pri terapiji alkoholikov in družin v skupini presežen klasičen enostranski odnos med zdravnikom in pacientom: kot osebni dokument je korelat terapevtovemu dokumentu – popisu bolezni, kot v prihodnost usmerjeni »popis zdravljenja« pa je korelat v preteklost usmerjeni anamnezi in popisu bolezni. Mislim, da so ti simbolični in stvarni kazalci bistvenega pomena pri spreminjanju odnosa do zdravljenih alkoholikov.

Sprehodili se bomo skozi indeks in se bežno zaustavili ob vsakem »predmetu« – vzgojnem in prevzgojnem sredstvu. Ne bomo ga opisovali, ampak samo na kratko analizirali, katero značajsko in odnosno zverženost skuša korigirati.

1. Abstinenca od alkohola. Vsaj to sredstvo je verjetno skupno vsem oblikam zdravljenja alkoholizma na svetu, kajti že dolgo je jasno, da je edino zdravilo proti odvisnosti dosmrtna abstinenca.

2. Jemanje tetidisa. To sredstvo pri zdravljenju alkoholizma ni toliko pripomoček za abstiniranje, ampak bolj sredstvo, ki pomaga pri alkoholikovih svojcih prebujati zaupanje, da gre tokrat bolj zares, kot je šlo pri vseh tistih neštetih začasnih abstinencah, ki jim jih je alkoholik že obljubil in tudi nekaj časa držal. Zato pa ima tetidis smisel samo, če ga zdravljeni alkoholik jemlje spontano, brez prigovarjanja, in sicer pred svojci.

3. Obiskovanje terapevtske skupine. Terapevtska skupina je osrednji katalizator vseh pozitivnih sprememb, zato pa je nujna redna prisotnost in aktivno sodelovanje. Če jo razčlenimo, je to množica neposrednih vzgojnih vplivov, ki jih

* KZA – klub zdravljenih alkoholikov.

izvaja v njej terapevt s svojo osebnostjo, strokovnostjo in organizacijo, in še večja množica posrednih vzgojnih vplivov same skupine. Terapevtsko skupino kot vzgojno in prevzgojno sredstvo globlje razčlenjuje strategija pri skupinskem delu.

4. Vključenost drugih družinskih članov v program. Odkar je znano dejstvo, da alkoholizem ni predvsem motnja pri alkoholiku, ampak pri celotnem družinskem sistemu, zlasti v medsebojnih odnosih, je edina logična posledica, da morajo biti bolj ali manj neposredno vključeni v terapevtski program in skupino vsi družinski člani. Doslej še niso bile zadosti poudarjene motnje pri otrocih v alkoholičnih družinah, niti ni bilo znano, kako vpliva nanje, če so vključeni v družinski terapevtski program (v vsako družinsko terapijo morajo biti vključeni tudi otroci, sicer ni družinska, ampak zakonska). Posamezni poskusi in opisi vključevanja otrok, ki so opisani pri nas in po svetu pa kažejo, kako nujno je to in kako ugodni so rezultati.

5. Poklicna in delovna rehabilitacija. Pri tem vzgojnem in prevzgojnem sredstvu gre za spreminjanje odnosa do dela in v delovni skupini. Ta napredek se kaže predvsem v odnosu delovne organizacije do alkoholikovega zdravljenja. Po osnovnem odnosnem vzgibu ima namreč delovna organizacija takšen odnos do alkoholikovega zdravljenja, kakršnega on sam izzove s svojim ravnanjem in svojim odnosom do zdravljenja. Seveda pa je kazalec uspeha tudi poklicno napredovanje, dokvalifikacija in podobno.

6. Znanje o alkoholizmu. Temeljito znanje o alkoholizmu je pri zdravljenju in vseh njegovih svojcih pogoj za vsako osveščenost o bistvu težav v družini; osveščenost pa je pogoj za samoiniciativnost. Znanje o alkoholizmu je torej pri vseh družinskih članih alkoholikove družine protiutež proti iskanju utopičnih rešitev in proti poenostavljanju. Vse do vključitve v terapevtsko skupino so namreč pri reševanju svojih osebnih in družinskih težav uporabljali samo to dvojje. Seveda se do tega znanja ne pride samo iz knjig o alkoholizmu in morebitnih terapevtovih kratkih predavanj v skupini, čeprav je zlasti temeljit študij iz knjig o alkoholizmu nujen. Pravo znanje je šele tisto, ki doživeto vzvalovi v članih skupine ob predstavitvah in drugih doživetih analizah lastnega življenja.

7. Javno priznanje. Z javnim priznanjem pokaže alkoholik pred sodelavci, sorodniki in drugimi, ki je z njimi tesneje povezan, da je bil alkoholik, da se zdravi za alkoholizem in da naj mu ne ponujajo alkoholne pijače, ker ne bo več pil. S tem dokaže, da je že visoko osveščen in se je res odločil za korenito urejanje. Je torej protiutež proti alkoholni obrambi, izmikljanju in neosveščenosti. Kar paradokсно pa je, da se mu z javnim priznanjem tudi zelo dviga samozavest.

8. Odvajanje od vseh škodljivih odvisnosti. Vse škodljive odvisnosti delujejo v človeku in na človeka s podobnimi vzgibi. Znano je tudi dejstvo, da eno škodljivo odvisnost lahko nadomestimo z drugo. Ko zdravimo alkoholno odvisnost je veliko večja verjetnost, da se bodo nekdanji alkoholik in njegova družina dobro uredili in da ne bo recidiviral, če se reši hkrati vseh škodljivih odvisnosti. Končno pa je vsaka škodljiva odvisnost osebni regres, urejanje alkoholikove družine pa je nasprotje tega – zorenje.

9. Življenjepis in dnevnik. Vrstni red tega vzgojnega sredstva je: pred vstopom v skupino napiše vsak svoj življenjepis, prve mesece do uvodne predstavitve dnevnik, do podrobne predstavitve v drugem letu tednik, nato mesečnik. To je

odlično sredstvo za osveščanje, zelo dobra vaja v kultiviranju materinega jezika in dober pripomoček za zboljšanje govornega komuniciranja.

10. Jutranja disciplina. Sem sodi jutranja telovadba, močan zajtrk, higiena in pravočasen odhod na delo. Poleg svojih vsakdanjih človeških učinkov je pri članih skupine to vzgojno sredstvo predvsem protiutež proti nedisciplini in nedoslednosti, ki jih je spremljala prej v življenju.

11. Tek in utrjevanje telesne zmogljivosti. Poleg teka, ki ima prvenstveno mesto, so tu možni vsi drugi športi, samo da so dovolj naporni in da človek vadi dovolj dolgo in intenzivno, da je vadba aerobna, po Cooperju. Kot vzgojno sredstvo daje predvsem dva dobra učinka: utrjuje zanemarjene telesne zmogljivosti, kar je osnova za vse druge osebne in odnosne napore, poleg tega pa na zdrav način sprošča škodljivo stresoidno energijo živčnosti, ki je zelo nakopičena ob začetku zdravljenja v alkoholiku in v vseh njegovih svojcih.

12. Pisanje spisov. Sem sodijo redni terapevtski spisi po paktu, ki jih oddajajo vsaka dva meseca, priložnostni raziskovalni in izredni ter nadomestni. Če je vloga pisanja dnevnika osveščanje na celotni črti vsakdanjega življenja, pa imajo spisi cilj, da se vsak član poglobljeno ubada in osvešča za posamezna vprašanja, ki so bistvena za rehabilitacijo osebnosti in medsebojnih odnosov.

13. Branje knjig. Prebrati povprečno vsako četrletje eno (obvezno ali izbirno) učno ali poljudnoznanstveno knjigo in vsak mesec eno leposlovno ter vsaj ob nekaterih napisati svoje vtise, nekaj iz vsebine, svoja razmišljanja ob njej, ni majhna naloga, pa tudi pretežka ni za povprečno kultiviranega človeka. Ker morajo postati zdravljenca nadpovprečno kultivirani, če naj živijo trajno brez omame, jih to vzgojno sredstvo uči iskati radost v branju, doživljati globine literature in iskati odgovore na življenjska vprašanja v strokovni in poljudni literaturi,

14. Planinski pohodi. Skupinski planinski pohodi z vsemi družinskimi člani bolj povezujejo skupino kot karkoli drugega. Družinski pohodi vsak teden povezujejo družino in prebujajo doživljanje. Občasni pohodi samih zakoncev v dvoje pa so se neredko izkazali za edino sredstvo, ki ju znova medsebojno poveže in ogreje. Verjetno so pohodi najbolj značilno vzgojno sredstvo, zato so upravičeno tudi na naslovni strani omenjena indeksa.

15. Družinska ura, ki jo je najprej uvedel dr. Klojučar, je redna tedenska vaja družine v zrelem medsebojnem občevanju. Ker je občevanje v razrvanih družinah tako razmajano kot malokaj drugega, je to vzgojno sredstvo zelo zahtevno.

16. Sodelovanje vseh pri gospodinjskih in drugih domačih delih. Enakomerna porazdelitev vseh družinskih del je najprej nuja, da imajo potem vsi člani čas za uresničevanje vsega drugega terapevtskega programa. Je tudi zdravilo proti patriarhalnim in matriarhalnim delitvam vlog. In nenazadnje tudi poživitev vsakdanjega življenja družine, ki pomaga pretrgati patološke igre, ki so bile utečene leta in leta.

17. Poklicno izpopolnjevanje in izobraževanje. To je sredstvo, ki pride v poštev šele tretje leto urejanja družine v skupini. Ko si formalno dvigajo svojo izobrazbo, si s tem dvigajo svojo samozavest in dokončno iztrgajo iz svoje subkulture alkoholčne družine.

18. Kulturna dejavnost. Tudi gledališče, koncerte, razstave, galerije in druge vidike kulturnega življenja je treba vnesti v življenje družine, ki se ureja. Duhovne dobrine v tem kulturnem bogastvu pomagajo postopoma prebuditi in uravnovesiti otopelo, zagrenjeno ali črnogledo doživljanje alkoholika in njegovih svojcev.

19. Petje in glasba. Poleg vedrine, družabnosti, navdušenja in korajže, ki jo vnaša petje v skupino in družino, je to tudi izvrstno sredstvo za prebujanje doživljanja.

20. Družbena dejavnost. Pogoji za to, da je človek zrelo družbeno dejaven je, da sledi dogodkom v časopisju in revijah. Družbeno aktiviranje nekdanjega alkoholika je protiutež njegovi sebični zaprtosti v narcistični krog svojih lastnih potreb ali pozneje kvečjemu družinskih.

21. Predstavitev. Definiramo jo (pa naj je uvodna, podrobna, problemska, priložnostna, rehabilitacijska, predavanje o sebi ali napisan »roman mojega življenja«) kot doživeto analizo lastnega življenja. Oboje ima enako vzgojno in prevzgojno težo: osveščena analiza in poglobljeno doživljanje le-tega.

22. Vključenost v KZA. To vzgojno sredstvo ne spada neposredno v terapevtsko skupino, ampak ob njej: družina se že med zdravljenjem v terapevtski skupini (od začetka) vključi v svoj KZA, kjer si pripravlja teren za dolgoletno nadaljevanje družinske rehabilitacije.

23. Funkcije v skupini in KZA. Biti predsednik, zapisnikar, referent za tek, za pohode, za naloge ... niso formalnosti, ampak naloge z veliko dela. Seveda to zelo vzgaja k odgovornosti in pogumu za prevzemanje vodilnih nalog.

24. Mentorstvo. Stara, utečena družina je mentor novodošli. Vpeljati jih morajo v ves terapevtski program praktično, marsikaj delajo skupaj. Ko ponovno doživljajo ob novincih svoj razvoj od začetka urejanja v skupini, se globlje osveščajo in utrjujejo, seveda pa si vzgajajo tudi čut za potrebe drugega in družbeno odgovornost dejanske solidarnosti.

25. Sodelovanje pri predavanjih terapevta. Učinek je podoben kot pri javnem priznanju in predstavitvi skupaj, le da je še povezan s koristnim družbenim udejstvovanjem.

26. Prisostvovanje na sestankih terapevtske skupnosti. Na dva meseca se zberejo vse terapevtske skupine in vsi KZA iz ambulante v večji dvorani. To je večja družbeno terapevtska manifestacija, kjer se poslavljajo družine, ki so končale program z globoko doživetimi predstavitvami, obravnavajo razna skupna vprašanja, zlasti pa program rekreativno planinskega društva Dolga pot.

27. Spoprijateljitev posameznih družin med seboj. To se zgodi med življenjem v skupini in pozneje v KZA spontano, če gre urejanje res dobro. S tem pa začasna – umetna terapevtska skupina preide v naravno prijateljsko skupino dveh, treh družin zdravlencev in rešena je stara dilema med zahtevama, da je treba biti vse življenje v KZA in da se mora terapevtski program – kot vsaka druga umetna tvorba v življenju in tudi kot vsaka druga umetna skupina – enkrat zaključiti. Zaradi tega je to vzgojno sredstvo zelo pomembno.

DODATEK. Sprehodili smo se ob rednih vzgojnih in prevzgojnih sredstvih v Indeksu šole za zdravo življenje in skladne medsebojne odnose. Predvidena pa so še razna vzgojna in prevzgojna sredstva za posebne primere (recidivisti, osameli alkoholiki, mladi, ostareli ...).

Namen vseh teh ali drugih vzgojnih in prevzgojnih sredstev je dosežen, ko se družina zdravljenca uredi, sam pa dozori. Toda zrela osebnost in urejeni družinski odnosi niso dejstvo, ki bi ga statično dosegli, ampak pot, ki jo nenehno hodimo z dinamiko vsakdanjega napora. Zato pa je tudi namen marsikaterega od vzgojnih in prevzgojnih sredstev, da v tej ali drugačni obliki postane reden sestavni del vsakdanjega življenja družine in vseh njenih članov. Seveda tedaj niso več vzgojna in prevzgojna sredstva v prejšnjem pomenu, ampak del zdravega življenja in skladnih medsebojnih odnosov. Tedaj pa te dejavnosti pomenijo družinskim članom nekdanjega alkoholika dobršen del življenjske radosti in veselja.

Vzgojna in prevzgojna sredstva, ki smo jih za ponazorilo prikazali, so v programu terapevtskih skupin oziroma KZA, ki je opisan v tem priročniku. Gotovo je to zelo zahteven in zelo kvaliteten program skupinskega družinskega urejanja alkoholizma ob delu. Vsak program zdravljenja alkoholičnih družin mora biti narejen v skladu s terapevtovo osebnostjo in specifičnimi okoliščinami prostora, kjer se uresničuje. Seveda pa ob osnovni zahtevi, da mora biti v programu toliko takšnih vzgojnih in prevzgojnih sredstev, da uredijo vse glavne osebnostne in odnosne zverženosti alkoholika in njegovih svojcev. Zato je razumljivo, da imajo drugi terapevti v svojem programu deloma druga vzgojna in prevzgojna sredstva.

Vzgojna in prevzgojna sredstva kot paradokсне rešitve druge vrste

Watzlawick, eden največjih sodobnih komunikacijskih teoretikov, je v knjigi Rešitve (podnaslov K teoriji in praksi medčloveškega spreminjanja) razčlenil, zakaj ljudje ne morejo uspešno rešiti svojih življenjskih stisk in se spreminjati, ko so odrasli.

Vsi neuspešni poskusi reševanja težav in spreminjanja se namreč vrtijo v začaranem krogu poenostavljanja in utopije – v krogu, ki je obdan s skoraj neprebojnim zidom osebnostne in odnosne obrambe. Bistvo vsake obrambe pa je ravno to, da s svojimi vsakdanjimi očmi in vsakdanjo pametjo ne moremo živeti naprej, če se ji odpovemo. Zgrajena je bila proti sovražnikom in če bi jo podrli, da bi prišli iz tega začaranega kroga, se zdi, da bi padli ravno v roke temu sovražniku. Prav tu pa je krog začaran: zunaj njega ni resničnega sovražnika, ampak je le projekcija naših bojzani in stranpoti. Vsakdanje rešitve v stiskah so ali utopija ali poenostavljanje prav zato, ker ne vidijo tega začaranega kroga in navideznega sovražnika; četudi stisko trenutno olajšajo, v resnici le utrjujejo obrambo proti resnični spremembi življenja, ki je nujna za korenito rešitev iz stiske.

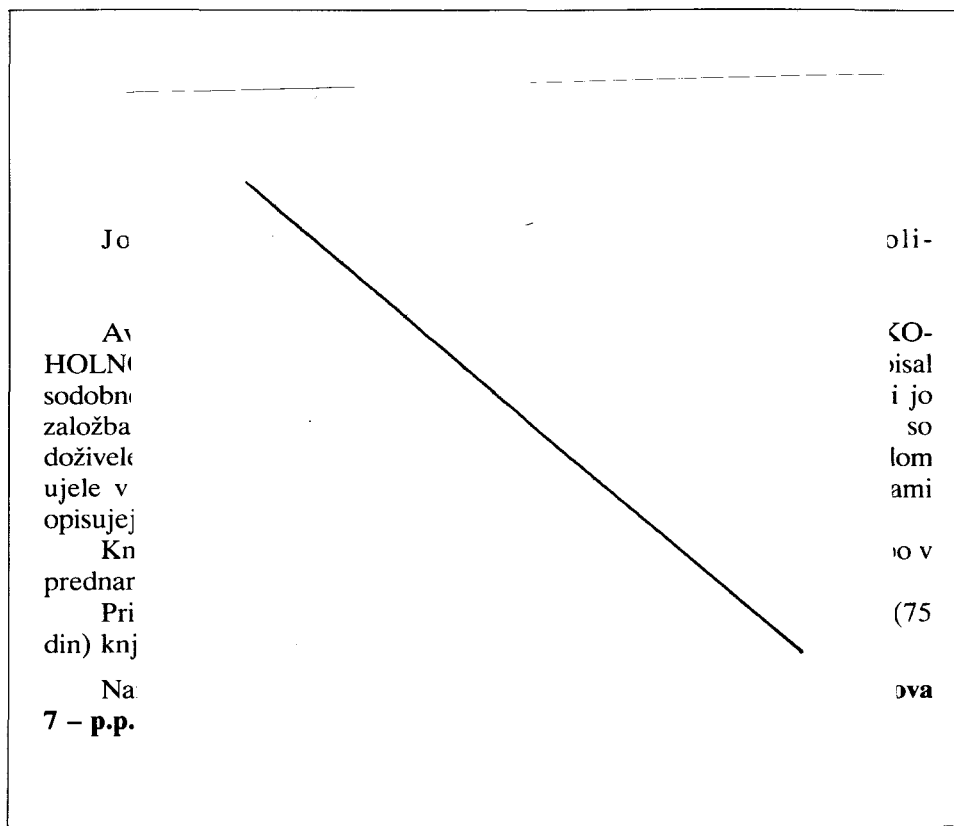
Bistvo paradoksnih rešitev druge vrste pa je podvig, ki je nasproten vsem dosedanjim logičnim poskusom reševanja težave; vedno namreč vsebuje smrtni udarec proti obrambi in uvid, da nevarnosti ni zunaj nas, ampak v nas samih. Rešitve druge stopnje so vse dejavnosti človeka v težavi, ki so nasprotne dotedanji logiki osebnih in odnosnih obrambnih mehanizmov.

Alkoholik in njegovi svojci so leta in leta sami iskali rešitve iz svojih težav. Tudi spreminjati so se skušali po svoje. Pa je šlo le na slabše. Vse njihovo reševanje težav je bilo poenostavljanje in utopija.

Vsa vzgojna in prevzgojna sredstva, s katerimi se alkoholična družina med zdravljenjem ureja, pa morajo biti popolnoma nasprotna logiki njihovih dotedanjih poskusov reševanja težav in stisk. Zato je tudi razumljivo, da imajo spočetka

odpor proti njim. Lahko bi se znova sprehodili ob vseh vzgojnih in prevzgojnih sredstvih, ki smo jih našli in ugotavljali, da je vsako od njih paradokсна rešitev za logiko mišljenja alkoholika in njegovih svojcev. Že abstinenca kot prvo vzgojno sredstvo je rešitev druge vrste, saj je alkoholik doslej po svoji logiki odvisnosti in potrebe po omami vse glavne notranje stiske reševal s pitjem in omamo – zdaj pa jih s treznostjo in osveščanjem. Nekatera od vzgojnih sredstev pa so paradokсна rešitev tudi za logiko povprečnih ljudi, ki niso alkoholiki: na primer, da se napetosti rešimo z vztrajnostnim tekom, čeprav se z vsakdanjo logiko poenostavljanja zdi, da povzroči še večjo napetost.

Skratka, vsako vzgojno in prevzgojno sredstvo pri zdravljenju alkoholika in urejanju njegove razrvane družine, ki bi ne bilo paradokсна rešitev druge vrste, bi bilo protislovno, saj bi pomagalo navsezadnje ohranjati status quo, pa naj trenutno izgleda kot še tako posrečena rešitev.

ČLOVEŠKO ŽIVLJENJE JE DNEVNIK, V KATEREGA HOČEMO ZAPISATI ENO ZGODBO, ZAPIŠEMO PA DRUGO. IN NAJPONIŽNEJŠA JE TISTA URA, KO PRIMERJAMO STVARNI ZAPIS S TISTIM, KI SMO GA ŽELELI USTVARITI.

Barrie